

GRS Algemeen Bestuur

Voorstel

Zitting van 30 juni 2022
GRS Sociale Dienst Drechtsteden -
GRS Bestuursondersteuning

Steller

J. Boersma

Inhoudelijk verantwoordelijke

Portefeuillehouder Heijkoop

- Voorstel concept Vervolgotitie herijking minimabeleid

Betreft

Zaaknummer 2022-0091232

Voorstel

Beslispunt 1

Instemmen door het Algemeen Bestuur met de concept Vervolgotitie herijking minimabeleid.

Beslispunt 2

Doorgeleiden door het Algemeen Bestuur van de concept Vervolgotitie naar de colleges ter ondersteuning van oordeelsvorming in de gemeenteraden, met bijgevoegde concept-brief.

Beknopte samenvatting

De concept *Vervolgotitie* herijking minimabeleid bouwt voort op de *Startnotitie* herijking minimabeleid die ten grondslag heeft gelegen aan de beeldvorming over dit thema in de gemeenteraden in het tweede kwartaal 2022. In tegenstelling tot *Startnotitie*, die neutraal is geformuleerd, wordt in de *Vervolgotitie* – op basis van *inhoudelijke overwegingen* – door de SDD advies uitgebracht over de richting van de herijking van de verschillende programmaonderdelen binnen het minimabeleid. Tevens wordt in de *Vervolgotitie* inzicht geboden in alternatieve scenario's die in de ambtelijke voorverkenning naar voren zijn gekomen. Van alle scenario's zijn de financiële consequenties op gemeenteniveau in beeld gebracht. De *Vervolgotitie* is bedoeld ter ondersteuning van nog te plannen oordeelsvormende sessies over de herijking van het minimabeleid in de gemeenteraden na het zomerreces. Dit vooruitlopend op definitieve besluitvorming aan de hand van de door de raden gestelde kaders in de bevoegde gremia in het najaar 2021.

Toelichting bij het voorstel

Inleiding

Bij de vorming van de nieuwe GR Sociaal is afgesproken het staande Drechtstedelijke beleid ongewijzigd ("as-is") om te zetten naar de nieuwe situatie. Tevens is afgesproken dat in 2022 het Drechtstedelijke beleid in tranches wordt herijkt, waarbij de mogelijkheid wordt geboden voor gemeentelijk maatwerk. De eerste herijking die op stapel staat is de herijking van het minimabeleid.

Eind 2021 is begonnen met de ambtelijke voorverkenning van het minimabeleid. Dit heeft als eerste tussenproduct geresulteerd in de Startnotitie herijking minimabeleid die in april 2022 is aangeboden aan de gemeenteraden ter ondersteuning van de beeldvorming met betrekking tot het minimabeleid.

Daarbij zijn, naast de contextanalyse en de beschrijving van de verschillende programmaonderdelen, tevens de beleidsmatige variabelen per programmaonderdeel in beeld gebracht.

In de tweede fase van uitwerking is in nauwe ambtelijke samenwerking binnen het Regionaal Opgave Overleg Bestaanszekerheid Versterken (ROO BV) het voorliggende advies opgesteld. Het advies is gebaseerd op actuele ontwikkelingen ten aanzien van de koopkracht, signalen uit de uitvoering en de minima-effectrapportages van het Nibud uit 2021 en 2022.[1] Het advies is in de Vervolgnotitie uitgebracht in de vorm van een drietal scenario's, inclusief hun financiële consequenties in relatie tot de begroting 2023-2025. Tevens zal op ambtelijk niveau aan gemeenten een rekenmodel ter beschikking worden gesteld voor de doorrekening van alternatieve keuzes op de verschillende programmaonderdelen van het minimabeleid. Het advies en het rekenmodel dienen ter ondersteuning van oordeelsvorming met betrekking tot de herijking van het minimabeleid in de afzonderlijke gemeenteraden.

In de derde fase van uitwerking zullen de uitkomsten van de raadsberaadslaging worden verwerkt in voorstellen ter besluitvorming, conform de daarvoor in de GR Sociaal vastgelegde verantwoordelijkheden. Om uiteindelijke besluitvorming vóór 1 januari 2023 te waarborgen, wordt gemeenten geadviseerd sessies ten behoeve van de oordeelsvorming kort na het zomerreces in te plannen. De SDD kan indien gewenst ondersteunen bij de voorbereiding of begeleiding daarvan.

Ten aanzien van de Vervolgnotitie zijn een aantal punten op voorhand van belang, omwille van achtereenvolgens een inhoudelijke wijziging binnen het minimabeleid, de cruciale beslistermijn ten aanzien van de gemeentepolis, en het dilemma waarmee de herijking van het minimabeleid als gevolg van de actuele koopkrachtontwikkeling geconfronteerd wordt:

1. In de Startnotitie herijking minimabeleid was nog het programmaonderdeel "individuele studietoeslag" opgenomen. Daarbij was aangegeven dat deze op korte termijn bij wet zou worden gewijzigd en dat de discretionaire ruimte voor gemeenten nadien beperkt zou zijn. Per 1 april 2022 is de Verzamelwet SZW 2022 van kracht geworden die dit regelt. Met een aantal ingrijpende gevolgen:
 - a. De Participatiewet is zodanig gewijzigd dat de individuele studietoeslag niet langer wordt gezien als een vorm van bijzondere bijstand, maar als een separate inkomensvoorziening met door de wetgever per AMvB vastgestelde maandelijkse vergoedingen.
 - b. De verantwoordelijkheid voor het eventueel vaststellen van het afwijkend beleid is verschoven van de gemeenteraad naar het college. Bovendien overschrijft de wetswijziging het gestelde ten aanzien van de individuele studietoeslag in de vigerende Verordening Werk en Inkomen Drechtsteden. Artikel 2.11 in de verordening is daarmee van rechtswege komen te vervallen. Wel is overgangsrecht van gelding tot het nieuwe studiejaar.
 - c. De discretionaire ruimte blijkt bovendien iets groter dan verwacht, de per AMvB vastgestelde vergoedingen blijken *minimum*bedragen en kunnen opwaarts worden bijgesteld. Aangezien de huidige vergoedingen in de Drechtsteden voor een deel van de doelgroep hoger zijn dan in de AMvB vraagt dit – voor het aflopen van het overgangsrecht van de wetswijziging met ingang van het nieuwe school/studiejaar – om een snelle beleidsafweging, vast te leggen in nieuw te formuleren beleidsregels studietoeslag.

Met het oog op het voorgaande maakt de individuele studietoeslag geen onderdeel meer uit van de Vervolgnotitie, maar wordt deze synchroon aan de Vervolgnotitie separaat ter besluitvorming voorgelegd aan het DB.

2. Onderdeel van de scenario's in de Vervolgnotitie zijn de verschillende keuzemogelijkheden ten aanzien van de Collectieve Zorgverzekering voor Minima (CZM). Deze variëren per scenario, evenals voor andere programmaonderdelen. Procesmatig treedt hier – met de door gemeenten gewenste aanliegroute van beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende sessies in de gemeenteraden – een knelpunt op, omdat de CZM besluitvorming in het DB vergt vóór 1 oktober

2022. Dit omdat eventuele wijzigingen, die voor geheel 2023 gelden, dan uiterlijk moeten worden doorgegeven aan VGZ (verzekeraar) en BSenF (website Gezond Verzekerd) met het oog op de tarieven en doelgroep voor het nieuwe polis-jaar 2023.

3. Een dilemma bij het herijken van het minimabeleid is dat dit gebeurt in economisch zeer volatiele tijden. Enerzijds noopt de actuele koopkrachtontwikkeling, inhoudelijk gezien, tot aanpassing van (ook) het minimabeleid, anderzijds verslechtert de situatie bijna per dag. Dit maakt het formuleren van passend beleid voor de toekomst, zelfs de nabije toekomst, erg lastig. Zeker omdat het Drechtstedelijke minimabeleid niet op zichzelf staat, maar onderdeel vormt van een complex van met name landelijke, maar ook lokale inkomensondersteunende voorzieningen. In de advisering ten aanzien van de doorontwikkeling van het minimabeleid is als *eerste* uitgegaan van de aanname dat de belangrijkste koopkracht compenserende maatregelen, die op dit moment voor de minimadoelgroep gewenst geacht worden, op landelijk niveau worden doorgevoerd. Dit betreft o.a. de hoogte van het minimumloon (en daarmee bijstand en Aow), heffingskortingen, toeslagen, aanpassingen op Btw en accijnzen, tegengaan huurontwikkeling en tijdelijke maatregelen als de energietoeslag. De tweede aanname is dat het kabinet voor maatregelen die een gemeentelijke aanpak vergen (zoals de energietoeslag) voldoende budget ter beschikking stelt. De inhoudelijke advisering voor de doorontwikkeling van het minimabeleid berust op basis van beide aannames in belangrijke mate op de bevindingen in de minima-effectrapportages 2021 en 2022 – die beide in dezelfde richting voor doorontwikkeling wijzen, maar waarbij die richting in 2022 pregnanter aan het licht komt – en signalen uit de uitvoering. Indien beide aannames niet worden bewaarheid, en de koopkracht zich negatief blijft ontwikkelen, resteert voor het minimabeleid nog slechts een absoluut noodscenario, waarbij de schaarse middelen vooral voor directe noodhulp zullen moeten worden ingezet. In hoeverre dit risico zich reeds in 2022 voordoet, met een mogelijk groot beroep op de individuele bijzondere bijstand voor huishoudens voor wie de energietoeslag ontoereikend blijkt, is op dit moment nog niet in te schatten.

[1] De minima-effectrapportage 2022 wordt apart nagezonden.

Regelgeving: bevoegdheid

anders

Gemeenschappelijke Regeling Sociaal: - vanuit de voorbereiding van beleid.

Beoogd resultaat

Door gericht advies ondersteunen van de beraadslagingen in de gemeenteraden ten aanzien van de herijkingen van het minimabeleid.

Argumenten

De nota is algemeen informerend om gemeentebesturen in stelling te brengen omtrent latere besluitvorming ten aanzien van de herijking van het minimabeleid.

Kanttekeningen

Niet van toepassing.

Consequenties

Financiële consequenties

Niet van toepassing (informatieve nota).

Personele en organisatorische consequenties

Niet van toepassing (informatieve nota).

Juridische consequenties

Niet van toepassing (informatieve nota).

Relatie andere beleidsvelden

Het minimabeleid maakt onderdeel uit van de Opgave bestaanszekerheid versterken zoals vastgelegd in de Visie sociaal domein Drechtsteden. Het staat tevens in relatie tot beide andere *opgaven* binnen

die visie (Zorgen voor Ondersteuning en Ontwikkelen naar Werk). Cruciaal is te allen tijde de aansluiting van het regionale beleid op het gemeentelijke armoedebeleid.

Fatale termijn

Niet van toepassing, behoudens voor door de gemeenteraad gewenste aanpassing van beleid op het gebied van de Collectieve Zorgverzekering voor Minima. Dit vergt besluitvorming in het DB vóór 1 oktober 2022 om de (voor het gehele jaar geldende) wijzigingen per 1 januari 2023 door te kunnen voeren.

Advies en draagvlak

Afstemming in voortraject

De nota is op ambtelijk niveau afgestemd met de gemeenten in het Regionaal Opgave Overleg Bestaanszekerheid Versterken. Ook de Cliëntenraad Drechtsteden is in de ambtelijke voorbereiding meegenomen en de vervolgotitie is aan de Cliëntenraad voorgelegd voor advies.

Verdere procedure en uitvoering

2. Nota ter doorgeleiding voor oordeelsvorming in de gemeenteraden na het zomerreces.
3. Verwerken van kader stellende input uit de gemeenteraden in beslisnotitie(s).
4. Beoogde besluitvorming gemeenteraden voor 1 januari 2023.

Communicatie

Communicatie met betrekking tot de nota is niet voorzien gezien het feit dat er geen inhoudelijk besluit voorligt.

Bijlagen

1. 15.1 Concept Vervolgotitie Herijking Minimabeleid.docx
2. 15.2 Startnotitie Herijking Minimabeleid (uit AB 24-03-2022).docx
3. 15.3 Aanbiedingsbrief colleges inzake vervolgotitie minimabeleid.docx
4. 15.4 Minima-effectrapportage 2021.pdf
5. 15.5 Minima-effectrapportage 2022.pdf
6. 15.6 Reactie DB op advies iz vervolgotitie herijking minimabeleid.pdf
7. 15.7 Advies cliëntenraad herijking minimabeleid